

Куцір Н.С.,
помічниця приватного виконавця
виконавчого округу Львівської області Меленчука В.І.
м. Львів

ЗВЕРНЕННЯ СТЯГНЕННЯ НА ГРОШОВІ КОШТИ БОРЖНИКА В УМОВАХ ДІЇ РЕЖИМУ ВОЄННОГО СТАНУ

Виконавче провадження є завершальною стадією судового процесу, і саме цей етап представлений для досягнення мети, заради якої позивач звертався до суду за захистом свої порушених прав та інтересів. З метою примусового виконання рішень, виконавець вправі застосовувати ряд виконавчих дій, зокрема арешт майна боржника, арешт коштів боржника, звернення стягнення на заробітну плату (доходи) боржника та ін. Проте, найпоширенішою та найбільш швидкою виконавчою дією залишається звернення стягнення на грошові кошти боржника.

Відповідно до ст. 48 Закону України «Про виконавче провадження», звернення стягнення на майно боржника полягає в його арешті вилученні (списанні коштів з рахунків) та примусовій реалізації. Про звернення стягнення на майно боржника виконавець виносить постанову [1].

Арешт коштів боржника – це завжди припис, який забороняє особі розпоряджатися своїми грошовими коштами. І ніби на перший погляд все просто, виконавець своєю постановою арештує кошти боржника, після чого списує такі кошти з рахунків, і звернення стягнення на грошові кошти відбулося, але на практиці виникає багато складнощів, зокрема із зарплатними рахунками, рахунками, на які поступають виплати Пенсійного Фонду тощо.

Дуже часто до виконавців надходить звернення боржника про зняття арешту з його рахунку, адже на цей рахунок поступає заробітна плата, яка вважається єдиним доходом та джерелом для існування останнього.

Верховний Суд з приводу арешту таких рахунків у своїй постанові від 03.02.2021 року у справі № 756/1927/15-ц приходиться до наступних висновків.

Відповідно до ст. 52 Закону України «Про виконавче провадження» не підлягають арешту в порядку, встановленому цим Законом, кошти, що перебувають на рахунках із спеціальним режимом використання, спеціальних та інших рахунках, звернення стягнення на які заборонено законом, які визначено ст. 48 Закону. Банк, інша фінансова установа, центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері казначейського обслуговування бюджетних коштів, у разі надходження постанови виконавця про арешт коштів, що знаходяться на таких рахунках, зобов'язані повідомити виконавця про цільове призначення рахунку та повернути постанову виконавця без виконання в частині арешту коштів, що знаходяться на таких рахунках.

Нормами ст. 59 Закону України «Про виконавче провадження» визначено, що підставою для зняття виконавцем арешту з усього майна (коштів) боржника або його частини є отримання виконавцем документального підтвердження, що рахунок боржника має спеціальний

режим використання та/або звернення стягнення на такі кошти заборонено законом.

Таким чином виконуючи рішення суду, виконавець може накладати арешт на будь-які кошти на рахунках боржника в банківських установах, крім тих, накладення арешту на які заборонено законом. При цьому саме банк, який виконує відповідну постанову виконавця про арешт коштів боржника, відповідно до частини третьої статті 52 Закону України «Про виконавче провадження» повинен визначити статус коштів і рахунка, на якому вони знаходяться, та в разі їх знаходження на рахунку, на кошти на якому заборонено накладення арешту, банк зобов'язаний повідомити виконавця про цільове призначення коштів на рахунку та повернути його постанову без виконання, що є підставою для зняття виконавцем арешту із цих коштів згідно із частиною четвертою статті 59 Закону.

Кошти, переказані платником отримувачу, з моменту їх зарахування на банківський рахунок переходять у власність останнього, який має виключне право розпорядження ними, а банк у свою чергу в межах договору та відповідно до вимог законодавства виконує функції з обслуговування банківського рахунка клієнта (здійснює зберігання коштів, за розпорядженням клієнта проводить розрахунково-касові операції за допомогою платіжних інструментів тощо) і не є набувачем цих коштів.

Кошти після зарахування на рахунок отримувача є його власністю, втратили свій цільовий статус (пенсії, соціальних виплат), та набули статус вкладу [2].

Навіть попри таку практику Верховного Суду, яка достатньою мірою захищає права, в першу чергу, стягувача, звернути стягнення на грошові кошти боржника в умовах сьогодення залишається доволі складним процесом. Ця проблема набирає все більше обертів, та жваво обговорюється науковцями і практиками, адже в умовах дії режиму воєнного стану було прийнято Закон України «Про внесення змін до розділу XIII «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про виконавче провадження», відповідно до якого, тимчасово, на період до припинення або скасування воєнного стану на території України, фізичні особи можуть здійснювати видаткові операції з рахунків, на кошти яких накладено арешт державним чи приватним виконавцем, без урахування такого арешту, якщо сума стягнення за виконавчим документом не перевищує 100 тисяч гривень [3].

На кшталт, стягувач, маючи виконавчий документ про стягнення із боржника – фізичної особи заборгованість у розмірі до 100 тисяч гривень, досягнути бажаного результату шляхом звернення стягнення на грошові кошти боржника не може, адже банківські установи не накладатимуть арешт на рахунки такого боржника.

З цього випливає, що станом на сьогодні права боржника є більш захищеними, аніж права стягувача, і рівень забезпечення прав останнього в умовах режиму воєнного стану, можна вважати таким, який недостатньою мірою гарантує стягувачу повне фактичне виконання його рішення.

Навіть попри запровадження режиму воєнного стану на території України особа має бути впевнена, що права, які їй гарантуються статтею 55 Конституції

України не будуть декларативними. Для цього, в першу чергу, необхідно виконувати рішення суду такими ж шляхами, як це було і до запровадження воєнного стану, адже рівень правосвідомості та правокультури громадян завжди має слідувати стандартам Європейського Союзу.

Аналіз вітчизняного законодавства та судова практика у сфері виконавчого провадження дають підстави для висновку про необхідність скасування запроваджених мараторіїв, які не дають стягувачу в повній мірі захистити свої конституційні права та досягнути бажаного результату, заради якого він і звертався в суд.

Список використаних джерел:

1. Про виконавче провадження: Закон України від 02 червня 2016 року №1404-VIII. / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1404-19#Text> (дата звернення: 24.09.2022 р.).

2. Постанова Верховного Суду від 03 лютого 2021 р., судова справа № 756/1927/15-ц. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/94737744> (дата звернення: 24.09.2022 р.).

3. Про внесення змін до розділу XIII «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про виконавче провадження»: Закон України від 15 березня 2022 року № 2129-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2129-20#n2> (дата звернення: 24.09.2022 р.).